

«ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ “ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ” »

Πράξη: « **ΑΙΘΗΚΟΣ** - Δημιουργία Μηχανισμού
Υποστήριξης για την Ανάπτυξη και Προώθηση
της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε
Πληθυσμούς Ορεινών Περιοχών (ΕΟΧ GR07 /
3580)»

Επιστημονικός Υπεύθυνος:

Δρ. Μάριος Τρίγκας, Επίκουρος Καθηγητής Α.Π.Θ.

ΔΡΑΣΗ 3. Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.

**ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ 3.2 «Μελέτες Περίπτωσης
(Case Studies)»**

Δεκέμβριος 2016

ΑΙΘΗΚΟΣ - Δημιουργία Μηχανισμού Υποστήριξης για την Ανάπτυξη και Προώθηση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε Πληθυσμούς Ορεινών Περιοχών

Τίτλος Παραδοτέου	Π. 3.2 Μελέτες Περίπτωσης (Case Studies)
Σχετικό Π.Ε.	Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»
Συγγραφείς	<ul style="list-style-type: none"> • Δρ. ΤΡΙΓΚΑΣ ΜΑΡΙΟΣ, Επίκουρος Καθηγητής Α.Π.Θ. • Δρ. ΑΝΔΡΕΟΠΟΥΛΟΥ ΖΑΧΑΡΟΥΛΑ, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Α.Π.Θ. • Δρ. ΠΑΡΤΑΛΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ, Επίκουρη Καθηγήτρια, Α.Π.Θ. • Δρ. ΙΑΚΩΒΙΔΟΥ ΟΛΓΑ, Καθηγήτρια Α.Π.Θ. • Δρ. ΚΑΡΑΜΑΝΩΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, Καθηγητής Α.Π.Θ. • Δρ. ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗ ΓΛΥΚΕΡΙΑ, Καθηγήτρια Εφαρμογών, ΤΕΙ Θεσσαλίας • Δρ. ΚΑΝΤΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, Καθηγητής, ΤΕΙ Θεσσαλίας • Δρ. ΜΑΛΙΣΣΟΒΑ ΕΛΕΝΗ, Καθηγήτρια Εφαρμογών, ΤΕΙ Θεσσαλίας • Δρ. ΜΑΝΟΥΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΙ Θεσσαλίας • Δρ. ΝΤΑΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, Καθηγητής, ΤΕΙ Θεσσαλίας • Δρ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΕΙ Θεσσαλίας • Dr. ANDERS NYRUD, Head of department Engineering and Markets TRETEKNISK • KARLOS MYRABOE, Researcher TRETEKNISK • KNUT AMUND SKATVET, Head of department Material and Processes, TRETEKNISK • KRISTIAN BYSHEIM, Researcher TRETEKNISK
Επίπεδο διάχυσης	Ομάδα έργου, δημόσια
Ημερομηνία υποβολής	31/12/2016
Ημερομηνία εκκίνησης έργου	10/9/2015
Συνολική Διάρκεια	16 μήνες

Περίληψη

Το συγκεκριμένο πακέτο εργασίας παρέχει μια μορφή εμπειρικής μάθησης (experiential learning) επάνω στην Κ.Ε., πολύ ισχυρότερης από την απλή θεωρητική της προσέγγιση, βαθύτερα ριζωμένης στη μνήμη της ομάδας στόχου αφού είναι συνδεδεμένη με πραγματικές περιστάσεις, συνθήκες και πρόσωπα. Έτσι, στόχοι του πακέτου εργασίας είναι:

- Η καλλιέργεια του κοινωνικού επιχειρηματικού πνεύματος και κουλτούρας και η απόκτηση δεξιοτήτων των συμμετεχόντων
- Η επίτευξη κοινωνικής κινητικότητας (social mobility) για τους κατοίκους της περιοχής και ειδικά για την ομάδα στόχο (από την ανεργία στην εύρεση και στις ευκαιρίες απασχόλησης).
- Η παροχή συμβουλευτικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών
- Η μεταφορά τεχνογνωσίας από το εξωτερικό και η διάχυση γνώσης μεταξύ των ενδιαφερομένων
- Η δημιουργία δεξαμενής διανοητικού κεφαλαίου για την Κ.Ε. στην περιοχή

Η δράση (Δ. 3.3) αφορά στην παρουσίαση επιλεγμένων case studies Κ.Ε. επικεντρώνοντας σε περιπτώσεις ορεινών περιοχών και γενικά σε περιοχές της υπαίθρου.

ΕΚΤΕΝΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η μελέτη περίπτωσης ταξινομείται από τους ερευνητές στην κατηγορία των ποιοτικών ερευνών. Ανάλογα με το σκοπό που εξυπηρετούν διακρίνονται διάφοροι τύποι μελετών περίπτωσης. Ο Yin (2009) διακρίνει τρία βασικά είδη: α) τη μελέτη που επιδιώκει την παραγωγή θεωρίας ή ελέγχει κάποια θεωρία αναζητώντας αιτιώδεις σχέσεις (επεξηγηματική μελέτη περίπτωσης - explanatory case study), β) τη μελέτη που αφηγείται μια ιστορία ή απεικονίζει ένα σχέδιο, μέσα από την αφηγηματική περιγραφή (περιγραφική μελέτη περίπτωσης - descriptive case study), και γ) τη διερευνητική μελέτη περίπτωσης (exploratory case study)

Στην περίπτωση του ερευνητικού έργου ΑΙΘΗΚΟΣ, η συγκέντρωση κάποιων περιπτώσεων κοινωνικής επιχειρηματικής προσπάθειας στο συγκεκριμένο είδος που προτείνεται για την περιοχή του Δήμου Πύλης αποσκοπεί κύρια στην ενημέρωση και τη δημιουργία ενός πλαισίου για την ανάπτυξη κοινωνικών επιχειρηματικών εγχειρημάτων στην περιοχή. Αποφεύγεται επιμελώς η χρήση του όρου «καλές πρακτικές» ή «βέλτιστες πρακτικές» ή «αποτελεσματικές πρακτικές» (effective practices). Αυτό γίνεται γιατί οι περιπτώσεις παρατίθενται στη γενικότητά τους ενώ δεν έχει περάσει ακόμη ο κρίσιμος χρόνος που θα αποφασίσει εάν πρόκειται για καλές πρακτικές ή όχι – κάποιες ίσως αποτελέσουν και παραδείγματα προς αποφυγή.

Στην πραγματικότητα ο μέσος Έλληνας ενδιαφερόμενος μελετητής κι αναγνώστης τη δεδομένη χρονική στιγμή έχει περισσότερο ανάγκη μια συγκεντρωτική εικόνα των κοινωνικών δράσεων στην Ελλάδα. Οι προσπάθειες είναι ακόμη σε νηπιακό στάδιο και θα ήταν αρκετά επικίνδυνο να δημιουργηθεί οδηγός καλών πρακτικών.

Το συγκεκριμένο πακέτο εργασίας παραθέτει μια σειρά κοινωνικών επιχειρήσεων συλλογικού και παραγωγικού σκοπού. Πιο συγκεκριμένα, οι **μελέτες περίπτωσης** αφορούν κοινωνικές επιχειρήσεις κύρια περιοχών της υπαίθρου (εκτός των αστικών κέντρων) που αναπτύσσονται στον αγροτικό, δασικό και τουριστικό τομέα είτε διακριτά είτε συνδυαστικά και μέσα από τη λειτουργία τους επιλύουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα πέραν της οικονομικής δραστηριότητάς τους. Επιπλέον, παρουσιάζονται και περιπτώσεις του τομέα της υγείας – μίας από την Ελλάδα και μίας από το εξωτερικό – εφόσον ο τομέας αποτελεί προτεραιότητα κοινωνικής επιχειρηματικότητας όπως προέκυψε από σχετική μελέτη του ερευνητικού έργου ΑΙΘΗΚΟΣ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.0 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ. 6
2. 0 ΚΛΑΣΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	σελ. 8
<i>Η «Κοινή Συντροφιά και Αδελφότητα των Αμπελακίων»</i>	σελ. 8
Κλασσικά παραδείγματα του 20 ^{ου} και 21 ^{ου} αιώνα	σελ.8
<i>Το «Ξυπόλητο Κολλέγιο»</i>	σελ. 11
<i>Οι "πιστώσεις Grammen"</i>	σελ.11
3.0 ΤΥΠΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	σελ. 13
3.1) Αγροτικές Κοινωνικές Επιχειρήσεις	σελ.13
3.2) Κτηνοτροφικές Κοινωνικές Επιχειρήσεις	σελ. 24
3.3) Κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις με δασικό και τουριστικό αντικείμενο	σελ.29
3.4) Κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις με ιατρικό αντικείμενο	σελ.35
ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΓΝΩΣΗ	σελ.38

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Κοινωνική Οικονομία έχει τις ρίζες της στον 19ο αιώνα με παραδείγματα ανθρώπων ή και ομάδων που συνενώθηκαν για να φτιάξουν νέους τύπους επιχειρήσεων προκειμένου να ανταπεξέλθουν στα προβλήματα από τις αλλαγές στο οικονομικό σύστημα. Ο στόχος των προσπαθειών ήταν η οργάνωση παραγωγής/κατανάλωσης, πρόσβαση στην φροντίδα/υγεία με πιο δίκαιο/δημοκρατικό τρόπο (European Commission, 2014). Εάν θέλαμε να δώσουμε έναν ορισμό της Κοινωνικής Επιχείρησης:

«είναι ένας φορέας της κοινωνικής οικονομίας, του οποίου πρωταρχικός στόχος είναι όχι η δημιουργία κερδών για τους ιδιοκτήτες ή τους εταίρους της αλλά η ύπαρξη θετικού κοινωνικού αντικτύπου. Δραστηριοποιείται στην αγορά παρέχοντας αγαθά και υπηρεσίες με επιχειρηματικό και καινοτόμο τρόπο, και χρησιμοποιεί τα κέρδη κυρίως για κοινωνικούς σκοπούς. Υπόκειται σε υπεύθυνη και διαφανή διαχείριση, ιδίως ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή εργαζομένων, καταναλωτών και παραγόντων που επηρεάζονται από τις εμπορικές της δραστηριότητες» (European Commission, 2011).

Οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις:

- Επιλύουν κοινωνικά προβλήματα
- Βελτιώνουν τις τοπικές κοινωνίες/ περιβάλλον
- Έχουν μακροπρόθεσμο όραμα ΟΧΙ πρόσκαιρους οικονομικούς στόχους
- Τα κέρδη επανεπενδύονται για κοινωνικό σκοπό
- Δίνουν έμφαση στον άνθρωπο/κοινωνική συνοχή
- Προάγουν κοινωνική καινοτομία : καινοτομίες που δεν είναι ωφελούν μόνο την κοινωνία, αλλά επίσης ενισχύουν την ικανότητα της κοινωνίας να ενεργεί.

Οι Μελέτες περίπτωσης του παρόντος παραδοτέου αφορούν την προτεινόμενη μορφή για τους σκοπούς του ερευνητικού προγράμματος ΑΙΘΗΚΟΣ και πιο συγκεκριμένα Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού. Αυτή η μορφή Κ.Ε. αφορά στην παραγωγή προϊόντων και παροχή υπηρεσιών για την ικανοποίηση των αναγκών της συλλογικότητας (πολιτισμός, περιβάλλον, οικολογία,

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

εκπαίδευση, παροχές κοινής ωφέλειας, αξιοποίηση τοπικών προϊόντων, διατήρηση παραδοσιακών δραστηριοτήτων και επαγγελμάτων κ.α.) που προάγουν το τοπικό και συλλογικό συμφέρον, την προώθηση της απασχόλησης, την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και την ενδυνάμωση της τοπικής ή περιφερειακής ανάπτυξης.

Πιο συγκεκριμένα, οι **μελέτες περίπτωσης** αφορούν:

Α) κοινωνικές επιχειρήσεις περιοχών της υπαίθρου (εκτός των αστικών κέντρων) που αφορούν τον αγροτικό, δασικό και τουριστικό τομέα είτε διακριτά είτε συνδυαστικά και μέσα από τη λειτουργία τους επιλύουν κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα πέραν της οικονομικής δραστηριότητάς τους. Η επιλογή των περιπτώσεων στηρίζεται σε ορισμένα κριτήρια:

- Ύπαρξη οικονομικής δραστηριότητας (παραγωγή αγαθών ή/και υπηρεσιών)
- Ύπαρξη κοινωνικού στόχου (αναδιανομή των κερδών, η μεγιστοποίηση του κέρδους δεν αποτελεί αυτοσκοπό)
- Ανεξαρτησία από το κράτος και ΜΚΟ
- Δημοκρατικές μεθόδους διακυβέρνησης (λήψη αποφάσεων, επίλυση διαφορών)

Το παραδοτέο έχει στόχο την προβολή συνήθων πρακτικών στον χώρο ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να έχουν μια εικόνα γύρω από την υφιστάμενη κατάσταση, τον τρόπο με τον οποίο οργανώνονται και κινούνται αυτές οι επιχειρήσεις και γενικότερα να μπορούν να προσανατολισθούν στην κατεύθυνση που τους ενδιαφέρει. Η μελέτη περιλαμβάνει:

Α) κλασικά ιστορικά παραδείγματα από την Ελλάδα και το εξωτερικό

Β) περιπτώσεις κοινωνικών επιχειρήσεων ανά τομέα όπως αυτοί προτάθηκαν μέσα από τα παραδοτέα Π.Ε. 1.1, Π.Ε.1.2, Π.Ε.1.3 και πιο συγκεκριμένα τον γεωργο-κτηνοτροφικό και δασικό τομέα, τον τουριστικό αλλά και τον τομέα της υγείας.

2.0. ΚΛΑΣΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Η «Κοινή Συντροφιά και Αδελφότητα των Αμπελακίων»

Στην Ελλάδα, η κοινότητα Αμπελακίων του Νομού Λάρισας αποτελεί ίσως το κλασικότερο διαχρονικό παράδειγμα με τον πρώτο αγροτικό συνεταιρισμό παγκοσμίως αποδεικνύοντας άμεσα τις δυνατότητες δημιουργίας συνθηκών ευημερίας και προόδου κάτω από την «ομπρέλα» του εμείς! Οι Αμπελακιώτες το 1778 και κάτω από τον τουρκικό ζυγό κατάφεραν να παντρέψουν με επιτυχία τα συμφέροντα της εργασίας και του κεφαλαίου.

Τα Αμπελάκια ήταν ένα ΦΤΩΧΟ ΧΩΡΙΟ, σε δυσπρόσιτο μέρος χωρίς εμπορικούς δρόμους ή εγγύτητα σε κάποια ανθούσα κωμόπολη. Οι κάτοικοι προσπαθούσαν να επιβιώσουν από την κτηνοτροφία και τις μικροκαλλιέργειες (οινοπαραγωγή) μέσα σε ένα περιβάλλον πλήρους αναρχίας και σκλαβιάς.

Ο κόκκινος χρυσός

Στο θεσσαλικό αυτό χωριό, οι κάτοικοι ασχολούνταν ανέκαθεν με την κτηνοτροφία και την αμπελουργία. Την ονομασία τους, τα Αμπελάκια την οφείλουν στα μικρά αμπέλια της περιοχής, και όπως αναγράφεται στο μητρώο αμπελιών του 1899, καλλιεργούνταν τότε 1.100 στρέμματα, που ανήκαν σε 700 ιδιοκτήτες.

Κάπου προς τα τέλη του 17ου αιώνα, έφεραν από τη Μικρά Ασία το ερυθρόδανο, ή ριζάρι που μπορούσε να καλλιεργηθεί στην περιοχή και ασχολήθηκαν με την παραγωγή και το βάψιμο βαμβακονημάτων. Πέτυχαν κορυφαία ποιότητα με αποτέλεσμα την αύξηση των τοπικών οικοτεχνιών. Κύριοι προμηθευτές βάμβακος ήταν οι Θεσσαλοί αλλά λόγω της αυξημένης ζήτησης του προϊόντος στην Ευρώπη αγόραζαν ακόμη από τη Μακεδονία, τη Θεσσαλία, τη Μικρά Ασία.

Γύρω στα 1760 σχηματίστηκε λειτουργούσαν στα Αμπελάκια πέντε συνολικά **εταιρικές συντροφικές οικοτεχνιών**, στις οποίες απασχολούνταν περίπου χίλιοι τεχνίτες άνδρες και γυναίκες.

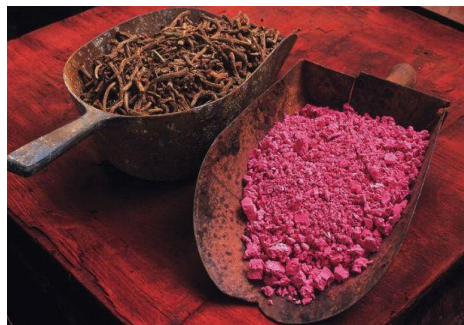
Αλλά δεν έμειναν μόνο στην παραγωγή.

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

Α) δημιούργησαν συνεργασίες με μεγάλες Ηπειρώτες εμπόρους που τους άνοιξαν τον δρόμο προς την Αυστρία και τη Γερμανία

Β) επεκτάθηκαν σε Ευρωπαίους εμπόρους,

Γ) δημιούργησαν εμπορικό δίκτυο για τις σημαντικότερες αγορές της κεντρικής Ευρώπης και στα Βαλκάνια

Δ) διατήρησαν και βελτίωναν την ποιότητα ΔΙΑΡΚΩΣ

Ο συνεταιρισμός ή ΚοινΣεπ (με σύγχρονη ονομασία)

Με τον καιρό, οι απαιτήσεις της παραγωγής αλλά και της εμπορίας μεγάλωσαν, και οι πέντε «εταιρικοί συνεταιρισμοί» ένοιωσαν την ανάγκη να δημιουργήσουν έναν μεγαλύτερο φορέα. Κι έτσι έγινε. Το 1778, κάτω από τον τουρκικό ζυγό, γεννήθηκε η «Κοινή Συντροφιά και Αδελφότητα των Αμπελακίων», με πρόεδρο τον Γεώργιο Μαύρο (Σβαρτς) **πρώτη ΚοινΣεπ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ.**

Γιατί (η πρώτη) ΚοινΣεπ;

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ: φτώχεια, εξαθλίωση

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΗΜΕΡΙΑ: Τα Αμπελάκια γνώρισαν ανέλπιστα πλούτη, χτίστηκαν αρχοντικά αλλά και σχολεία, νοσοκομεία, δρόμοι. Το 1780, ο συνεταιρισμός είχε 6.000 ενεργά μέλη, τα καθαρά κέρδη διανεμόνταν δίκαια και έτσι φτωχοί και πλούσιοι εργάζονταν και απολάμβαναν τους καρπούς της προσωπικής τους εργασίας. Υπήρχε μεγάλη πνευματική και πολιτιστική ανάπτυξη των κατοίκων και κοινωνική δικαιοσύνη (σε σχέση με την εποχή)

ΙΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΟΛΩΝ: Όλοι οι Αμπελακιώτες, άντρες, γυναίκες και παιδιά, παραγωγοί, εργάτες, τεχνίτες και έμποροι, ήταν μέτοχοι σ' αυτή την θαυμάσια συνεταιριστική επιχείρηση. Οι γαιοκτήμονες συμμετείχαν με τα χωράφια τους, οι κεφαλαιούχοι με τα χρήματά τους, οι τεχνίτες και οι εργάτες με την εργασία τους. Η κατώτερη συνεταιριστική μερίδα ήταν 1.700 φράγκα, ενώ η μεγαλύτερη 6.800 φράγκα, για να αποφευχθεί η κυριαρχία των μεγάλων κεφαλαιούχων. Όλοι οι πράκτορες, αντιπρόσωποι και υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών πρακτορείων ήταν Αμπελακιώτες και μέλη του Συνεταιρισμού.

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

Η μορφή αυτή επιχειρηματικότητας απέδωσε. Τα Αμπελάκια έφτασαν να διατηρούν 17 υποκαταστήματα σε ευρωπαϊκές πόλεις. Το επιχειρηματικό εγχείρημα κράτησε περίπου 35 χρόνια. **Οι αιτίες που κατέρρευσε φαντάζουν επίκαιρες και σήμερα και πιθανά αυτός να είναι ο σημαντικότερος λόγος που αναφέρεται αυτή η περίπτωση πέραν της ιστορικής της αξίας.**

Πίνακας 1: Αιτίες κατάρρευσης της «Κοινή Συντροφιά και Αδελφότητα των Αμπελακίων»

- 1) ο κλονισμός της Ευρωπαϊκής οικονομίας και η πτώχευση των Ευρωπαϊκών Τραπεζών όπου οι Αμπελακιώτες είχαν το μεγαλύτερο μέρος των καταθέσεών τους.
- 2) Καινοτόμα προϊόντα που εμφανίσθηκαν στην Ευρώπη ενώ οι Αμπελακιώτες έμειναν στα παραδοσιακά τους προϊόντα χωρίς μέριμνα για ανάπτυξη νέων ή καινοτόμων μορφών προώθησης τους (π.χ. η εφεύρεση της ανιλίνης και τα συνθετικά νήματα και η ανάπτυξη της βρετανικής κλωστοϋφαντουργίας)
- 3) Η κρατική σκληρότητα (τότε του Αλή Πασά των Ιωαννίνων) με την επιβολή δυσβάστακτων φόρων στην Κοινότητα των Αμπελακίων και η εισαγωγή φεσιών από την Τύνιδα –ενώ πριν την επιτυχία των Αμπελακιωτών αγόραζαν φέσια από την τοπική αγορά.
- 4) Η πανούκλα που έπεσε στο χωριό
- 5) Το μεγάλο ελάττωμα των Ελλήνων, η γκρίνια και το αλληλοφάγωμα ανάμεσα στους συμμετέχοντες

Γιατί η «Κοινή Συντροφιά και Αδελφότητα των Αμπελακίων» θα πρέπει να είναι το παράδειγμά μας για τις Ελληνικές ΚοινΣΕπ;

Γιατί μας έδωσε ένα πολύ μεγάλο δίδαγμα:

Ενωμένοι και με πνεύμα δικαιοσύνης και αλληλεγγύης, οι απλοί άνθρωποι μπορούν να κάνουν θαύματα χωρίς να έχουν ανάγκη οικονομικής ή άλλης στήριξης από ξένους μηχανισμούς. Αρκεί να μπορούν να συνεργασθούν!!!

Κλασσικά παραδείγματα του 20^{ου} και 21^{ου} αιώνα

Το «Ευπόλητο Κολλέγιο»

Ένα από τα κλασσικά (παγκόσμια) παραδείγματα κοινωνικού επιχειρηματία και κοινωνικής επιχείρησης είναι ο Ινδός κοινωνικός επιχειρηματίας **Bunker Roy**, ο οποίος έχει βοηθήσει χιλιάδες ανθρώπους από την Ασία και την Αφρική να αποκτήσουν δεξιότητες και να παράξουν ενέργεια για τα χωριά τους αξιοποιώντας την ηλιακή ενέργεια και τα πάνελ.

Ο Roy ίδρυσε το **1972** μια κοινωνική επιχείρηση το «**Ευπόλητο Κολλέγιο**» (Barefoot College)^[1] που προσφέρει γνώση σε αγράμματες γυναίκες από φτωχά αγροτικά χωριά της Ινδίας και τις μαθαίνει πως να γίνουν γιατροί, μηχανικοί κλπ. Το "Ευπόλητο Κολλέγιο" στο χωριό Τιλόνια παραδίδει μαθήματα ανάγνωσης, γραφής και λογιστικής σε ενήλικες και παιδιά. Τα κορίτσια υπερτερούν αριθμητικά των αγοριών στα νυκτερινά σχολεία. Το 2008 υπήρχαν περίπου 3.000 παιδιά σε 150 νυκτερινά σχολεία. Η επιχείρηση δεν αποσκοπεί στο κέρδος αλλά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής αυτών των γυναικών και των κοινοτήτων τους.

Οι "πιστώσεις Grammen"

Παρόμοιο παράδειγμα είναι και ο **Muhammad Yunus** και η **Τράπεζα μικροπίστωσης**^[2] και μικροχρηματοδότησης που ίδρυσε για τη δημιουργία οικονομικών και κοινωνικών ευκαιριών για τους φτωχούς, και ιδίως για τις γυναίκες, μέσω της καινοτόμου εργασίας τους στη χορήγηση μικρών δανείων και εγγυήσεων. Η τράπεζα Grammen ιδρύθηκε στο Μπανγκλαντές το **1983** και βραβεύτηκε με το βραβείο Νόμπελ το 2006. Η κοινωνική καινοτομία που εισήγαγε ήταν ότι χορηγεί μικρά δάνεια (γνωστά ως μικροπιστώσεις ή "πιστώσεις Grammen") στους φτωχούς χωρίς να απαιτεί εγγυήσεις. Η ονομασία Γκράμιν προέρχεται από τη λέξη γκραμ, που σημαίνει "αγροτικός" ή "χωριό" στα σανσκριτικά. Οι μικροπιστώσεις βασίζονται στην ιδέα ότι οι φτωχοί διαθέτουν ικανότητες που είναι αναξιοποίητες και, αν παρακινηθούν, μπορούν να κερδίσουν περισσότερα χρήματα. Τα δάνεια χορηγούνται σε ομάδες δανειοληπτών, ώστε η κοινωνική πίεση μεταξύ των μελών της ομάδας να χρησιμεύσει ως κίνητρο για τους δανειολήπτες για να δώσουν τον καλύτερο εαυτό τους και να χειρίζονται τα οικονομικά τους με πειθαρχία. Έτσι, εξασφαλίζεται η αποπληρωμή των δανείων και οι οφειλέτες αποκτούν πιστοληπτική ικανότητα. Η τράπεζα δέχεται επίσης καταθέσεις,

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

παρέχει άλλες υπηρεσίες και διατηρεί αρκετές επιχειρήσεις με αναπτυξιακούς στόχους, μεταξύ των οποίων κατασκευαστικές, εταιρείες τηλεφωνίας και ενέργειας. Η πολιτική της τράπεζας να υποστηρίζει ευάλωτους πληθυσμούς έχει ως αποτέλεσμα η μεγάλη πλειοψηφία (96%) των δανειοληπτών της να είναι γυναίκες.

«Fifteen»

Η ίδρυση της αλυσίδας εστιατορίων «Fifteen», μιας **παγκόσμιας κοινωνικής επιχείρησης**, πραγματοποιήθηκε το 2002 από τον γνωστό σεφ Τζέιμι Όλιβερ και προβλήθηκε αρχικά στην τηλεόραση. Εκεί υλοποιείται ένα πρωτοπόρο πρόγραμμα εκμάθησης για νέους, ηλικίας 18-24 και ταυτόχρονα λειτουργεί σε καθημερινή βάση ένα εστιατόριο

Το «Fifteen» ονομάστηκε έτσι από την πρώτη 15μελή ομάδα που συμμετείχε στο πρόγραμμα στο Λονδίνο όταν ξεκίνησε, το 2002. Υπάρχουν 3 εστιατόρια «Fifteen» σ' όλο τον κόσμο: στο Άμστερνταμ, στην Κορνουάλλη και στο Λονδίνο.

Ο στόχος του Τζέιμι Όλιβερ ήταν διπλός: πρώτον, ήθελε να προσφέρει μια δεύτερη ευκαιρία σε άνεργους νέους ώστε να αλλάξουν το μέλλον τους μέσα από τη μαγεία του φαγητού και δεύτερον να προσφέρει στους πελάτες υπέροχο φαγητό σε συνδυασμό με άριστη εξυπηρέτηση. Το εστιατόριο είναι η βασική αρτηρία μιας φιλανθρωπικής εταιρίας, της «**Jamie Oliver Foundation**», και τα κέρδη του πηγαίνουν για το σκοπό αυτό.

Ένα μεγάλο ποσοστό από τους νέους που εκπαιδεύονται εκεί είχαν άσχημο ξεκίνημα στη ζωή τους (ορισμένοι είχαν ιδιαίτερα άσχημο παρελθόν, ακόμα και επαφή με το αλκοόλ και τα ναρκωτικά). Έχοντας αφήσει το σχολείο, έψαχναν απεγνωσμένα για δουλειά. Το «Fifteen» δημιουργήθηκε για να τους υποστηρίξει. Εκπαιδεύονται για ένα έτος, ώστε να αποκτήσουν υψηλού επιπέδου δεξιότητες και εμπειρία. Οι ώρες δουλειάς είναι πολλές και η εκπαίδευση συχνά σκληρή, αλλά οι μαθητές υποστηρίζονται συνεχώς μέσα από το πρόγραμμα. Περίπου οι 3 στους 4 που εκπαιδεύτηκαν στο «Fifteen» εργάζονται σήμερα ως επαγγελματίες σεφ και οι 9 στους 10 το χαρακτηρίζουν ως: «*Μια εμπειρία που επηρέασε σε τεράστιο βαθμό τη ζωή μας*».

3.0) Τύποι κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα το ζήτημα είναι ιδιαίτερα κρίσιμο, καθώς οι κοινωνικές επιχειρήσεις έχουν μικρή ιστορία πέραν ορισμένων τομέων, κυρίως τομέων συνεταιρισμών μικρής παραγωγικότητας, παραδοσιακών προϊόντων, γυναικείων κυρίως αλλά και συνεταιρισμών αγροτικών. Αυτές πλέον λειτουργούν ως επιχειρήσεις του κοινωνικού τομέα, προσφέροντας τοπική αυτάρκεια και βιωσιμότητα, κάτι εξαιρετικά σημαντικό σε αυτή τη περίοδο κρίσης.

Οι βασικότεροι τύποι των κοινωνικών επιχειρήσεων που υπάρχουν στη χώρα μας είναι:

- Οι συνεταιρισμοί γυναικών (αγροτουριστικοί ή αστικοί).
- Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί.
- Οι αστικοί συνεταιρισμοί, στους οποίους συμμετέχουν ειδικές κοινωνικές ομάδες πληθυσμού που αντιμετωπίζουν ανεργία και αποκλεισμό (στις περισσότερες περιπτώσεις άτομα με ειδικές ανάγκες).
- Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης, όπου στόχος τους είναι η προώθηση της απασχόλησης σε βιώσιμες και παραγωγικές δραστηριότητες.
- Σύμφωνα με το ΦΕΚ 286/20/10/98, τα Ν.Π.Δ.Δ. καθώς και οι ειδικά πιστοποιημένοι φορείς που αναπτύσσουν δραστηριότητες για άτομα με νοητική υστέρηση, αυτισμό κ.ά. μπορούν να λειτουργήσουν ως προστατευμένα παραγωγικά εργαστήρια.
- Κοινωνικές επιχειρήσεις οι οποίες δημιουργήθηκαν στα πλαίσια της EQUAL (2001 – 2005).
- Πολιτιστικοί – Μορφολογικοί Σύλλογοι.
- Περιβαλλοντικές – Οικολογικές Οργανώσεις.
- Εθελοντικές Οργανώσεις.

Από τις παραπάνω μορφές, οι Μελέτες περίπτωσης του παρόντος παραδοτέου αφορούν Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού που δημιουργούνται στην ύπαιθρο. Πιο συγκεκριμένα: α) στον αγροκτηνοτροφικό τομέα, β) δασικό, γ) τουριστικό και δ) στον τομέα της υγείας.

Επιπλέον κριτήριο στην επιλογή είναι η δυνατότητα εφαρμογής (ή η ανάγκη αποφυγής) στην περιοχή του Δήμου Πύλης.

3.1) Αγροτικές Κοινωνικές Επιχειρήσεις

Οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις παραγωγικού σκοπού αυτής της μορφής ιδρύονται κυρίως σε αγροτικές περιοχές και συνήθως οι κύριοι υποκινητές και μέτοχοι είναι γυναίκες. Παρακάτω παρατίθενται παραδείγματα από την αγροτική ύπαιθρο:

«Γη Θεσσαλίας»

<https://www.githessalis.gr/>

Μία Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση, που ιδρύθηκε στις 21 Νοεμβρίου 2013 από 46 ωφελούμενους του Έργου «Γίνε Παραγωγός».

Κοινωνικός Σκοπός:

Α) η αντιμετώπιση της ανεργίας

Β) στοχεύει στην κοινωνική και επαγγελματική ένταξη ευπαθών ομάδων και

Γ) η παροχή φθηνότερων προϊόντων στον τελικό καταναλωτή (παραγωγή προϊόντων του πρωτογενή τομέα από τα μέλη της και η απευθείας διάθεσή τους στον τελικό καταναλωτή, χωρίς την παρέμβαση μεσαζόντων). Έτσι, δίνεται η δυνατότητα στους καταναλωτές να παραγγείλουν τα φρούτα, τα λαχανικά και όλα τα υπόλοιπα διαθέσιμα προϊόντα που επιθυμούν, απευθείας από το χωράφι του παραγωγού – και φρέσκα μόλις κοπούν – χωρίς επιπλέον επιβάρυνση άμεσα στο χώρο τους.

Τα προϊόντα που διατίθενται από τη «ΓΗ ΘΕΣΣΑΛΙΣ» ανάλογα με την εποχή είναι:

- Νωπά κηπευτικά
- Φρούτα
- Κρασί
- Αρωματικά φυτά
- Όσπρια
- Ζυμαρικά
- Γλυκά του κουταλιού και μαρμελάδες
- Προϊόντα ομορφιάς και περιποίησης

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

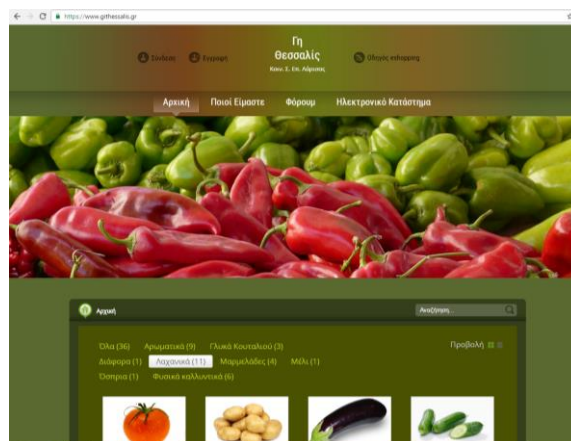
Η «ΓΗ ΘΕΣΣΑΛΙΣ» εκτός από το να τροφοδοτεί τις οικογένειες της Λάρισας με τα προϊόντα της, αναλαμβάνει τη δημιουργία χειροποίητων γλυκών για βαπτίσεις, στολισμένα ανάλογα για την περίσταση.

Η Λαρισαϊκή Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση "ΓΗ ΘΕΣΣΑΛΙΣ", βραβεύτηκε με το βραβείο "Green Social Enterprise 2014" (Εικ.1) σε ειδική τελετή στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση στην Αθήνα, στο πλαίσιο του διαγωνισμού Social Business Excellence Awards που πραγματοποιήθηκε υπό την Αιγίδα του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας. Στην διαγωνιστική διαδικασία συμμετείχαν 58 κοινωνικές επιχειρήσεις από όλη την Ελλάδα.

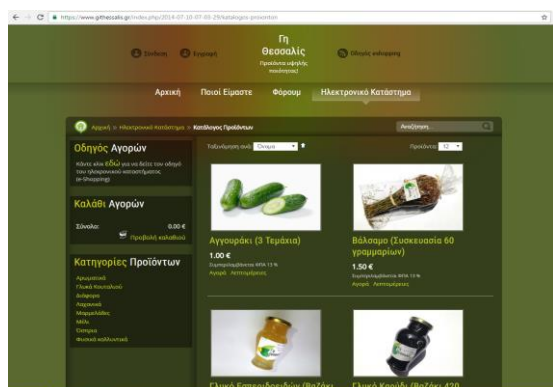

Πως επιχειρεί η «Γη Θεσσαλίας»

Η ΚοινΣΕπ «Γη Θεσσαλίας» διαθέτει ένα πλήρως ενημερωμένο και διαδραστικό δικτυακό τόπο <https://www.githessalis.gr/> (Εικ. 2) , όπου οι πελάτες τους έχουν πρόσβαση σε αναλυτικό κατάλογο προϊόντων, φόρουμ (Εικ. 3) καθώς και ηλεκτρονικό κατάστημα (Εικ. 4). Η διάθεση

των προϊόντων, εκτός των σημείων πώλησης της Κοιν.Σ.Επ., γίνεται τόσο ηλεκτρονικά, μέσα από το e-shop και το e-mail, όσο και τηλεφωνικά ή και με fax.

Επιχειρηματικοί στόχοι της ΚοινΣΕπ «Γη Θεσσαλίας»

Στα άμεσα σχέδια της Κοιν.Σ.Επ. αποτελεί η εφαρμογή Συστήματος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Καλλιεργειών σύμφωνα με το πρότυπο AGRO 2.1-2.2. στα παραγόμενα προϊόντα της. Η παραγωγή ποιοτικών – πιστοποιημένων προϊόντων, θα προσδώσει στα προϊόντα συγκριτικό πλεονέκτημα, καθιστώντας τα ανταγωνιστικά. Επίσης, μέσω της εφαρμογής Συστήματος

Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, θα επιτευχθεί η προστασία του περιβάλλοντος και η ασφάλεια τόσο του καταναλωτή όσο και του παραγωγού καθώς και η παραγωγή επώνυμων, ποιοτικών, ασφαλών και ανταγωνιστικών προϊόντων. Όσον αφορά στην ασφάλεια του παραγωγού, αυτή θα εξασφαλίζεται εφόσον εφαρμόζονται οι κανόνες του συστήματος (λίπανση, ψεκασμός κλπ) και τηρούνται οι συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας.

Γυναικείος Αγροτικός Συνεταιρισμός Αγίου Αντωνίου

<http://www.aianton.gr/index.php>

Ένα σημαντικό μοντέλο Κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην ελληνική ύπαιθρο αποτελούν οι **Γυναικείοι Αγροτικοί/Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί**. Είναι ένας σημαντικός οικονομικός, κοινωνικός και πολιτιστικός θεσμός, διότι προάγουν την ανάπτυξη της συλλογικής δράσης των γυναικών, συμβάλλουν ουσιαστικά στην αξιοποίηση των τοπικών πόρων, προσφέρουν συμπληρωματικό εισόδημα στην αγροτική οικογένεια, μεταλαμπαδεύουν τις διαχρονικές ποιοτικές ελληνικές διατροφικές συνήθειες, διατηρούν και προβάλλουν την πολιτιστική κληρονομιά και δημιουργούν συνθήκες συγκράτησης του πληθυσμού στις εστίες του. Στη χώρα μας λειτουργούν 141 Γυναικείοι Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη μεταποίηση τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών εστίασης, στην παραγωγή ειδών οικοτεχνίας – χειροτεχνίας και στην προσφορά υπηρεσιών αγροτουρισμού.

Ένα από τα πιο γνωστά παραδείγματα Γυναικείου Αγροτικού Συνεταιρισμού είναι ο Γυναικείος Αγροτικός Συνεταιρισμός Αγίου Αντωνίου Θεσσαλονίκης. Ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1999.

Κοινωνικός Στόχος του Συνεταιρισμού είναι

- A) η απασχόληση των αγροτισσών γυναικών, η κοινωνική ενσωμάτωσή τους, η ενίσχυση του οικογενειακού εισοδήματός τους,
- B) η ανάπτυξη του τόπου.

Ο Γυναικείος Συνεταιρισμός

Ο Γυναικείος Αγροτικός Συνεταιρισμός Παραδοσιακών Προϊόντων Αγίου Αντωνίου ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1999 και είναι ο πρώτος γυναικείος συνεταιρισμός του Νομού Θεσσαλονίκης.

Σκοπός του Συνεταιρισμού είναι η απασχόληση των αγροτισσών γυναικών, η ενίσχυση του οικογενειακού εισοδήματός τους, η ανάπτυξη του τόπου, η διατήρηση και η διάδοση της παράδοσης μέσα από την παραγωγή και τη διάθεσή τους σε αγνά, ποιοτικά χειροποίητα προϊόντα αγροτικών με μεράκι.

Ο συνεταιρισμός παράγει χειροποίητα παραδοσιακά προϊόντα υψηλής ποιότητας με συνταγές που αντανακλούν την πολυετή κληρονομιά του τόπου.

Καλάθι
Το καλάθι σας είναι άδειο.

Προϊόντα
Γλυκό του κουταλιού
Ζυμαρικά
Κουλουράκια
Μαρμελάδες

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

Γ) η διατήρηση και η διάδοση της παράδοσης μέσα από την παραγωγή και τη διάθεση μιας σειράς υγιεινών, ποιοτικών χειροποίητων προϊόντων φτιαγμένων με μεράκι.

Προϊόντα: Ο συνεταιρισμός παράγει χειροποίητα παραδοσιακά προϊόντα υψηλής ποιότητας με συνταγές που αντανακλούν την πολιτισμική κληρονομιά του τόπου:

- Περέκ με χειροποίητα φύλλα πίτας ψημένα στο τζάκι με ξύλα
- ποντιακά προϊόντα όπως συρόν, ιβριστό,
- μακαρίνα
- χυλοπίτες,
- τραχανά
- μαρμελάδες και γλυκά του κουταλιού από φρέσκα φρούτα εποχής.

Η Ιστορία του συνεταιρισμού

Το χωριό του Αγίου Αντωνίου βρίσκεται 35 χιλιόμετρα από την Θεσσαλονίκη, κι έχει περίπου 1.000 κάτοικους, οι περισσότεροι από τους οποίους μέχρι πρόσφατα ασχολούνταν με τη γεωργία και πιο συγκεκριμένα με την καλλιέργεια σίτου και την εκτροφή αγελάδων. Σήμερα, η κτηνοτροφία έχει εκλείψει και η καλλιέργεια της γης δεν αρκεί για να καλύψει τις ανάγκες των οικογενειών. Μάλιστα, όταν έκλεισαν ή ξεκίνησαν τις μαζικές απολύσεις μεγάλες βιομηχανίες της περιοχής – μια πασίγνωστη εταιρεία αναψυκτικών και μια επίσης πολύ γνωστή νηματοουργία-, για κάποιες οικογένειες το εισόδημα των γυναικών από το συνεταιρισμό αποτέλεσε τα μοναδικό εισόδημα.

Η διαρκής μείωση του αγροτικού εισοδήματος οδήγησε τις γυναίκες στην παρακολούθηση σεμιναρίων, τα οποία είχαν ως σκοπό τη στήριξη του γυναικείου πληθυσμού των λιγότερο αναπτυγμένων περιοχών. Παρακολούθησαν μαθήματα επιχειρηματικότητας, μάρκετινγκ, και παραγωγής τοπικών παραδοσιακών προϊόντων συνδεδεμένων με την πολιτιστική κληρονομιά. Κατά τη διάρκεια των σεμιναρίων, διεξήχθη, **μία σημαντική έρευνα αγοράς** για τον καθορισμό των αναγκών των κατοίκων της Θεσσαλονίκης για χειροποίητα, παραδοσιακά, τοπικά, προϊόντα.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αγοράς ήταν ιδιαίτερα ενθαρρυντικά κι έτσι οι γυναίκες προχώρησαν στη δημιουργία του γυναικείου συνεταιρισμού του Αγίου Αντωνίου.

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

Για την κάλυψη των αυξημένων αναγκών τους, ο αγροτικός συνεταιρισμός του χωριού, τους παραχώρησε ένα κτίριο στο οποίο και στεγάζονται μέχρι σήμερα. Στο κτίριο αυτό υπάρχει ένας μικρός, ζεστός χώρος υποδοχής στον οποίο εκθέτονται τα προϊόντα, ενώ οι χώροι παρασκευής και συσκευασίας βρίσκονται στο πίσω μέρος του. **Με χρηματοδότηση από προγράμματα ανάπτυξης της υπαίθρου και γυναικείας επιχειρηματικότητας καθώς και με ίδια κεφάλαια**, βελτίωσαν τις εγκαταστάσεις τους και αγόρασαν εξοπλισμό καθώς και ένα αυτοκίνητο για την διανομή των προϊόντων τους.

Το χωριό δεν αποτελούσε τουριστικό προορισμό και έτσι η προσέλκυση επισκεπτών και πελατών δεν ήταν εξασφαλισμένη. Ακολουθώντας τις αρχές του σύγχρονου μάρκετινγκ προώθησαν τα προϊόντα τους μέσα από τα κοινωνικά μέσα, δημιούργησαν e-shop αλλά και επεκτάθηκαν σε υπηρεσίες catering ενώ δημιούργησαν έναν ιδιαίτερο χώρο, το «καφεγλυκοπωλείο» στον παλιό δρόμο για Χαλκιδική, μόλις 35 χλμ. από τη Θεσσαλονίκη.

Στην αρχή προσέφεραν ένα περιορισμένο αριθμό προϊόντων, όπως ζυμαρικά και περέκ (ποντιακό παραδοσιακό φύλλο πίτας). Η απαίτηση των καταναλωτών για μεγαλύτερη ποικιλία, είχε σαν αποτέλεσμα να παράγονται σήμερα πάνω από 30 διαφορετικά προϊόντα, όπως γλυκά και μαρμελάδες από φρέσκα φρούτα και λαχανικά.

Μεγάλη βαρύτητα για την ανάπτυξη του συνεταιρισμού δίνεται στην εκπαίδευση.

Για να παραμείνουν ανταγωνιστικοί, παρακολουθούν τις εξελίξεις και να ενημερώνονται, παρακολουθούν σεμινάρια τα οποία διοργανώνονται από τα Υπουργεία Γεωργίας και Παιδείας, την Αμερικανική Γεωργική Σχολή καθώς και άλλους φορείς, σχετικά με θέματα υγιεινής και ασφάλειας των τροφίμων, μάρκετινγκ κ.α.

Τα προϊόντα του συνεταιρισμού σήμερα πωλούνται σε καταστήματα της Θεσσαλονίκης, του Κιλκίς και της Κοζάνης, ενώ τελευταία έγινε άνοιγμα και στις αγορές της Αθήνας, της Πελοποννήσου και της Κρήτης.

Προσπάθεια και για εξαγωγή των προϊόντων δεν καρποφόρησε. Επιχειρήθηκε η εξαγωγή γλυκών του κουταλιού στην αγορά της Κίνας, αλλά οι Κινέζοι βρήκαν τις γεύσεις ασυνήθιστες.

Η ουσία της κοινωνικής επιχείρησης (του γυναικείου συνεταιρισμού) βρίσκεται στα λόγια της «ψυχής» του συνεταιρισμού:

«Τα έξοδα βγαίνουν, δεν χρωστάμε σε κανέναν, πληρώνονται όλες οι γυναίκες του συνεταιρισμού, ενώ το μικρό κέρδος που μας απομένει, το επανεπενδύουμε.

Η αγωνία μου είναι ο συνεταιρισμός να περάσει στις επόμενες γενιές γυναικών, ώστε να παραμείνει ζωντανός»

«ΜΥΓΔΟΝΙΑ»

<http://www.ksemygdonia.com/>

Η «ΜΥΓΔΟΝΙΑ» Κοιν.Σ.Επ. είναι μια γυναικεία κοινωνική - μη κερδοσκοπική- συνεταιριστική επιχείρηση συλλογικού και παραγωγικού σκοπού στο Λαγκαδά με βασική δραστηριότητα επίλυσης του **κοινωνικού προβλήματος της ανεργίας** μέσα από την αγροτική ανάπτυξη, την αξιοποίηση ελληνικών αυτοφυών αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών, τοπικών παραδοσιακών ειδών και την ανάπτυξη σύνθετων δράσεων αγροτουρισμού. Ιδρύθηκε τον Αύγουστο του 2012. Οι δραστηριότητές της επομένως προσιδιάζουν προτάσεις που έγιναν για την περιοχή του Δήμου Πύλης.

Συγκεκριμένα η ΚοινΣΕπ εστιάζει στις ακόλουθες **δραστηριότητες**:

1. Παραγωγή παραδοσιακού χειροποίητου σαπουνιού και παραδοσιακών προϊόντων.
2. Δημιουργία βοτανόκηπου αυτοφυών ελληνικών αρωματικών-φαρμακευτικών φυτών (προϊόντα κοσμετολογίας και βοτανόλαδων, καθώς και κεραλοιφές με γνήσιο μελισσοκέρι, μέλι και βότανα).
3. Λειτουργία εργαστηρίου денδροκομικού πολλαπλασιαστικού υλικού με νέες денδροκαλλιέργειες.
4. Κέντρο περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (θεωρία και πράξη).
5. Κέντρο Δια Βίου Μάθησης για ενήλικες και ιδιαίτερα νέους αγρότες (δημιουργία εκπαιδευτικού κέντρου στις πρακτικές της αγροδιατροφικής αλυσίδας).

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

6. Οικονομική στήριξη των αδυνάτων μέσω της δωρεάν χρήσης λαχανόκηπων και καλλιέργειας λαχανικών.

Επομένως:

Α) **ο τρόπος επίλυσης των κοινωνικών προβλημάτων** είναι η αξιοποίηση του φυσικού πλούτου (κύρια των βοτάνων και των αρωματικών φυτών). Στην Ελλάδα καλλιεργούνται περίπου 40.000 στρέμματα αρωματικών - φαρμακευτικών φυτών. Ενώ το 44% των καλλιεργούμενων εκτάσεων είναι ορεινές, μόνο στο 0,1% καλλιεργούνται αρωματικά φυτά. Η εξαιρετικά πλούσια βιοποικιλότητα της ελληνικής χλωρίδας, ιδιαίτερα σε αρωματικά φαρμακευτικά και ανθοκομικά είδη, αξιοποιείται σε τοπικό επίπεδο για τη δημιουργία και ανάδειξη διαφόρων προϊόντων φυσικής προέλευσης.

Β) **Οι δραστηριότητες στηρίχτηκαν** στην αξιοποίηση της παράδοσης και συγκεκριμένα με τον εκσυγχρονισμό των γνώσεων και συνταγών (από γιαγιά σε κόρη κι εγγονή).

Κοινωνικός Στόχος της ΜΥΓΔΟΝΙΑΣ : 50 θέσεις εργασίας σε μια πενταετία, με χρηματοδότηση από κοινοτικά προγράμματα αλλά και από ιδίους πόρους.

Επιχειρηματικοί στόχοι:

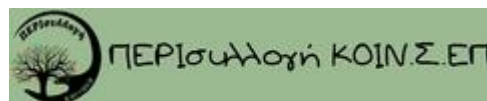
- δημιουργία δικτύου πώλησης των προϊόντων της.
- Ανάπτυξη συνεργασιών με τοπικούς παραγωγούς για την αξιοποίηση της παραγωγής
- ανάπτυξη νέων προϊόντων: διαρκή πειραματισμό και συνεργασίες με ειδικούς βοτανολόγους και χημικούς
- εξαγωγές
- Χορηγίες: Κατά την ίδρυση, χορηγήθηκε από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ο χώρος του πρώην Δενδροκομικού Σταθμού Λαγκαδά έκτασης 125 στρεμμάτων

Βασικά προϊόντα: σαπούνια, άλατα SPA, βοτανόλαδα, κεραλοιφές, κοσμήματα

Εξαγωγές: πρώτες προσπάθειες εξαγωγών στη Μ. Βρετανία μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-Greece.

“ΠΕΡΙσυλλογή”

<http://www.perisylogi.gr>

Η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση “ΠΕΡΙσυλλογή” ιδρύθηκε το 2015 από 6 μέλη (5 κάτοικοι της ημιορεινής Περιστεράς του Δήμου Θέρμης και ένας από Θεσσαλονίκη).

Στις αρχές του 2015 τα μέλη φύτεψαν τα πρώτα αρωματικά φυτά και βότανα.

Σκοπός του Συνεταιρισμού

Παραγωγικοί Στόχοι: Η δημιουργία υψηλής ποιότητας **ιδιαίτερων** προϊόντων με πρώτες ύλες παραδοσιακής καλλιέργειας προσωπικής ή από τοπικούς παραγωγούς που καλλιεργούν με οικολογικές μεθόδους (αρωματικά φυτά και βότανα).

Κοινωνικοί Στόχοι

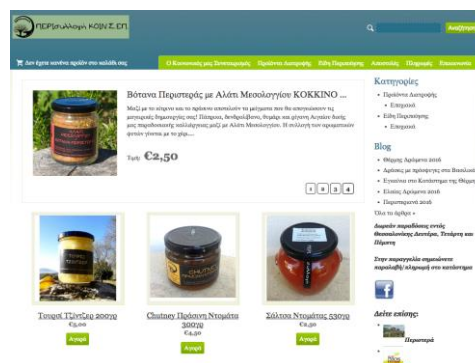
- Η ανάδειξη των ιστορικών μνημείων και της παράδοσης της περιοχής: Σε συνεργασία με τους τοπικούς συλλόγους προσφέρονται εθελοντικές ξεναγήσεις στα αξιοθέατα της περιοχής (ιστοσελίδα της Περιστεράς στο www.peristera.gr)
- Η ανάδειξη του φυσικού κάλλους της περιοχής: Σηματοδότηση γραφικών μονοπατιών
- Η διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων αυτάρκειας

Συνεργασία με το ΠΕΛΙΤΙ (ένα μέλος είναι καλλιεργητής παραδοσιακών ποικιλιών του ΠΕΛΙΤΙ)

Συμμετοχή σε εκπαιδευτικές δράσεις με δημιουργία σπορειών σε σχολεία της περιοχής

Ενδεικτικές Δράσεις με πρόσφυγες στα Βασιλικά:

Η ΚοινΣΕπ ΠΕΡΙσυλλογή σε συνεργασία με το Κοινωνικό Ιατρείο Θέρμης, τα φυτώρια Agriherb και το ΠΕΛΙΤΙ φυτεύουν λαχανικά και αρωματικά φυτά μαζί με τους πρόσφυγες στο κέντρο φιλοξενίας των Βασιλικών. Απώτερος στόχος είναι η δημιουργία λαχανόκηπου τον οποίο θα καλλιεργούν οι ίδιοι οι πρόσφυγες για να απασχολούνται σε καθημερινή βάση και να καλύπτουν καλύτερα τις διατροφικές τους ανάγκες.

ΚοινΣΕπ «ΕΠΙΒΙΩΝΩ»

<https://epiviono.wordpress.com/>

Η Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (ΚΟΙΝΣΕΠ) «**Πρωτοβουλία Αλληλέγγυων Συνεργατικών Δομών - ΕΠΙΒΙΩΝΩ**», έχει έδρα τον **Πύργο Ηλείας**. Η ίδρυση και λειτουργία της επιχείρησης βασίζεται στο **νόμο 4019/2011** και αφορά αστικό συνεταιρισμό κοινωνικού σκοπού, με περιορισμένη ευθύνη των μελών του και διαθέτει εκ του νόμου την εμπορική ιδιότητα. Η **ΚΟΙΝΣΕΠ** είναι επιχείρηση, η οποία διοικείται ισότιμα από τα μέλη της. Όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται από τη συνέλευση των μελών.

Η ΚοινΣΕπ «ΕΠΙΒΙΩΝΩ» ιδρύθηκε το φθινόπωρο του 2013. Εγγράφηκε στις 22/11/2013 στο Μητρώο Κοινωνικής Οικονομίας με αριθμό Δ00331. Αποτελείται από 17 μέλη. Ανήκει στην κατηγορία των κοινσεπ εμπορικού σκοπού. Έχει έδρα τον Πύργο Ηλείας.

Η λειτουργία της βασίζεται στην επιδίωξη συλλογικού οφέλους, ενώ το κέρδος της προκύπτει από δράσεις που εξυπηρετούν αποκλειστικά το κοινωνικό συμφέρον. Ειδικότερα, σκοπός του Συνεταιρισμού είναι – σύμφωνα με τους νόμους του κράτους – η παραγωγή προϊόντων και η παροχή υπηρεσιών για την ικανοποίηση των αναγκών της συλλογικότητας στους τομείς του πολιτισμού, του περιβάλλοντος, της οικολογίας, της εκπαίδευσης, τις παροχές κοινής ωφέλειας. Επίσης η αξιοποίηση τοπικών προϊόντων, η διατήρηση παραδοσιακών δραστηριοτήτων και επαγγελμάτων.

Τα κέρδη της **ΚΟΙΝΣΕΠ** διατίθενται ως εξής: ένα μέρος για δημιουργία αποθεματικού, ένα μέρος δίνεται στους εργαζόμενους σαν πριμ παραγωγικότητας και το μεγαλύτερο μέρος πάει για κοινωνικούς σκοπούς, για δημιουργία θέσεων εργασίας καθώς και άλλους σκοπούς που αφορούν στην επιχείρηση.

Μέλος στην **ΚΟΙΝΣΕΠ** μπορεί να γίνει κάθε φυσικό και νομικό πρόσωπο. Εξαιρούνται οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου που υπάγονται σε αυτούς. Το μέρισμα είναι ιδιαίτερα χαμηλό (10 €), όμως κάθε μέλος μπορεί να πάρει μέχρι 5 μερίδες.

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

Στο καταστατικό έχουν συμπεριληφθεί πολλές δραστηριότητες (πχ. παραγωγή διάθεση αγροτικών, πτηνοτροφικών προϊόντων). Σήμερα λειτουργεί ένα παραδοσιακό καφεπαντοπωλείο, στη Δραγατσανίου και Σπαπ, όπου είναι και η έδρα της **ΚΟΙΝΣΕΠ**.

Τέλος η ΚοινΣΕΠ στοχεύει στην συνένωση κυρίως μικροαγροτών ώστε να μπορούν να μεταποιούν τα προϊόντα τους, να τα συσκευάζουν και να τα πωλούν σε αγορές (εσωτερικού και εξωτερικού), ει δυνατόν χωρίς μεσάζοντες. Αυτό μπορεί να γίνει απευθυνόμενοι κυρίως σε άλλους συνεταιρισμούς.

Οι δραστηριότητες που αναφέρονται στο καταστατικό είναι:

- α) παραγωγή αγροτικών – κτηνοτροφικών – πτηνοτροφικών προϊόντων
- β) μεταποίηση αγροτικών προϊόντων
- γ) διάθεση – εμπορεία αγροκτηνοτροφικών προϊόντων σε απλή ή μεταποιημένη μορφή
- δ) προμήθεια από παραγωγούς προϊόντων σε απλή ή μεταποιημένη μορφή και διάθεση – εμπορεία τους
- ε) παραγωγή και διάθεση – εμπορεία προϊόντων χειροτεχνίας ή οικοτεχνίας
- στ) ίδρυση πρατηρίων ή καταστημάτων μη εξαιρουμένων και των διαδικτυακών, διάθεσης – εμπορίας των προϊόντων αυτών
- ζ) δημιουργία, λειτουργία και εκμετάλλευση καφενείου και παντοπωλείου (παραδοσιακό καφεπαντοπωλείο)
- η) διοργάνωση εκθέσεων προβολής των παραπάνω προϊόντων καθώς και της τοπικής παραγωγής, παράδοσης, ιστορίας και πολιτισμού
- θ) διοργάνωση εκπαιδεύσεων επάνω στους τρόπους παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων, τη λαϊκή παράδοση, τα παραδοσιακά επαγγέλματα, τη μεταποίηση προϊόντων, την οικολογική ευαισθητοποίηση
- ι) ίδρυση και λειτουργία πολιτιστικών δομών (θέατρο, κινηματογράφος, πολιτιστική λέσχη, βιβλιοθήκη) και διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων
- κ) ίδρυση και λειτουργία οικοτουριστικών και αγροτουριστικών δομών, διοργάνωση εκδρομών και περιηγήσεων οικολογικού, πολιτιστικού, αγροτουριστικού και θρησκευτικού χαρακτήρα

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

- λ) διαχείριση ανακυκλώσιμων αγαθών που συγκεντρώνει σε συμφωνία με τα μέλη της και από τα μέλη της
- μ) συλλογή και εμπορεία ανακυκλώσιμων υλικών και των παραγώγων τους
- ν) κομποστοποίηση οργανικών υλικών και εμπορεία παραγώγων της
- ξ) επεξεργασία αποβλήτων ελαιοτριβείων και εμπορεία παραγώγων τους.

3.2) Κτηνοτροφικές Κοινωνικές Επιχειρήσεις

Οι Κοινωνικές Επιχειρήσεις παραγωγικού σκοπού αυτής της μορφής είναι σπανιότερες στην Ελλάδα σε σχέση με εκείνες που αφορούν γεωργικά προϊόντα και καλλιέργειες:

Gaia Prespa

<https://www.facebook.com/gaiaprespa/>

Η Κοιν.Σ.Επ. (Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση) Gaia Prespa ιδρύθηκε τον Ιανουάριο 2014 στον Λευκώνα Πρεσπών. Στους πρόποδες του λόφου Καλέ δημιουργείται ένα πολυαγρόκτημα βασισμένο σε αγροοικολογικές και αναγεννητικές γεωργικές πρακτικές, ενώ παράλληλα

προετοιμάζεται κι ένας χώρος φιλοξενίας στην παραλία της λίμνης Μεγάλης Πρέσπας.

Στόχος είναι να αναπτυχθούν δράσεις που βοηθούν τον τόπο και αναδεικνύουν το ρόλο του ανθρώπου ως μέρος των κύκλων της φύσης, καθιστώντας την παρουσία του θεραπευτική για τη γη.

“Προς το παρόν καλλιεργούμε κτηνοτροφικά φυτά και έχουμε γουρούνια και κότες που τρέφονται μόνα τους. Δεν τα ταΐζουμε δηλαδή εμείς, ενώ τον χειμώνα τους δίνουμε βιολογικά μείγματα τροφών και αλεσμένο σκόρδο ως αντιβίωση” λέει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ το μέλος της ΚΟΙΝΣΕΠ Σοφία Ζουζέλη.

Στα σχέδιά τους συγκαταλέγεται και η λειτουργία του περιπτέρου του ΕΟΤ που έχουν ήδη νοικιάσει από τον Δήμο, αλλά το θέμα “κολλάει” ακόμα σε γραφειοκρατικά γρανάζια.

“Θέλουμε να το λειτουργήσουμε ως καφέ, να διοργανώνουμε εκθέσεις φωτογραφίας και να παρέχονται πληροφορίες για οικολογικές δραστηριότητες σε τουρίστες της περιοχής”

Κυκεών

Η ιδέα γεννήθηκε τον Δεκέμβριο του 2014 στο Μενίδι και η ΚοινΣΕπ ιδρύθηκε στις 22 Αυγούστου 2015.

Η αρχική ομάδα αποτελούταν από πέντε άτομα, με ηλικιακό μέσο όρο τα 34 έτη, εκ των οποίων οι τρεις ήταν άνεργοι, αλλά όλοι είχαν δεσμούς με την τοπική αγροτική παραγωγή, που εισέφεραν με 300-400 ευρώ (μερίδα) για τη σύσταση της ΚΟΙΝΣΕΠ.

Κοινωνικός στόχος: η ανάγκη, αρχικά, του Κτηνοτροφικού Συλλόγου Αττικής (αριθμεί 345 μέλη, 11.000 αιγοπρόβατα και περίπου 150 βοοειδή) να επιβιώσει, η δημιουργία θέσεων εργασίας στην περιοχή αλλά και η ανάγκη να αναβαθμισθεί κι εξελιχθεί ο κλάδος στις αγροτικές περιοχές ώστε να ενισχυθεί η τοπική κοινωνία.

Επιχειρηματικός στόχος: η γνωριμία των Αθηναίων αλλά και γενικότερα των αστών της περιοχής με αγροτικά προϊόντα που παράγονται μόλις λίγα χιλιόμετρα από το κέντρο της Αθήνας.

Δραστηριότητες: Η Κυκεών αναμειγνύει διάφορα και διαφορετικά στοιχεία μεταξύ τους: αγροτικά προϊόντα που παράγονται και μεταποιούνται σε πολύ μικρές οικογενειακές μονάδες στην Αττική, την αστική με την αγροτική κουλτούρα, τη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής, ιδιαίτερα εν μέσω κρίσης, στις περιοχές δραστηριοποίησής της.

Η Κυκεών

- συμμετέχει σε αρκετές εκδηλώσεις (εκθέσεις κ.ά.) πανελλαδικά,
- συνεργάζεται με άλλες ΚΟΙΝΣΕΠ, παραγωγούς και συλλογικότητες.
- Προετοιμάζει τη δημιουργία ενός «πολυκαταστήματος»-παντοπωλείου
- Επενδύει στην εκπαίδευση, κάνοντας σε πρώτη φάση μικρά σεμινάρια 3ωρης-4ωρης διάρκειας στην τυροκόμηση, ενημερωτικές εκδηλώσεις για αδειοδότηση, συνεργασίες, θέματα επιδοτήσεων κ.ά.,
- συμμετέχει σε πολιτιστικές δράσεις.

Νέες δραστηριότητες

Παγωτό: σε συνεργασία με εργαστήριο στο Μενίδι. Δημιουργήθηκαν ήδη 16 διαφορετικές γεύσεις, που όλες ανεξαιρέτως περιέχουν γάλα των κτηνοτρόφων του συλλόγου και η δυναμικότητα της παραγωγής ανέρχεται σε 400-500 κιλά ημερησίως.

Τυροκομήσεις... "live": 'ζωντανά', σε συνεργασία με τον κτηνοτροφικό σύλλογο στο πλαίσιο της διαφάνειας για τον καταναλωτή. Με το γάλα των παραγωγών και βραστήρα, 'μετακινούμενο' της ΚΟΙΝΣΕΠ γίνονται σε διάφορες περιοχές και εκδηλώσεις επιτόπου τυροκομήσεις, φτιάχνοντας τυρί ή και γιαούρτι, παρουσία του κόσμου (π.χ. στην Κηφισιά, Περιστερί, Αιγάλεω, Άρτα, Μυτιλήνη και στο Πάρκο Τρίτση). Χρειάζεται συνολικά 3-4 ώρες για να ολοκληρωθεί η διαδικασία και το φρέσκο προϊόν μοιράζεται κατόπιν στον κόσμο που παραβρίσκεται και συμμετέχει".

Διακίνηση-δραστηριότητες:

- Τα προϊόντα διατίθενται για λιανική και χονδρική αγορά κύρια με τηλεφωνικές παραγγελίες.
- Σε συνεργασία με άλλη ΚΟΙΝΣΕΠ διαθέτει άδεια πλανόδιου πωλητή, ώστε να διαθέτει τα προϊόντα σε υπαίθριες αγορές
- Προετοιμάζει δικό της χώρο πώλησης.
- Εστιάζει στη δημιουργία δικού της δικτύου με αγροτικά προϊόντα της αττικής γης, στην αγορά της Αττικής, στο πρότυπο των αγορών παραγωγών στο εξωτερικό (δεν ενδιαφέρει η στρατηγική εισόδου σε μεγάλες αγορές και σούπερ μάρκετ)
- Οργάνωση πολιτικής για διανομές κατ' οίκον στους καταναλωτές

«Ακόμα τα έσοδά μας είναι λιγότερα από τα έξοδά μας, οπότε προς το παρόν δεν έχουμε εισόδημα και δεν έχουμε καταφέρει να δημιουργήσουμε θέσεις εργασίας».

«Whitmuir Community Farm»

<http://www.whitmuircommunityfarm.org/>

COMMUNITY FARM
whitmuir
a living learning space

Πρόκειται για μια ΚοινΣΕπ στο Εδιμβούργο, που συστήθηκε το 2006 από 50 μη αμοιβόμενους παραγωγούς και λειτουργεί σήμερα με πάνω από 300 παραγωγούς-μετόχους με την πρόσληψη 35 μελών προσωπικού και 5 εθελοντών.

Η Whitmuir Community είναι μία οργανική φάρμα που παράγει βιολογικά τρόφιμα φυτικής και ζωικής προέλευσης και τα διαθέτει μέσω των εγκαταστάσεων της.

Στο αγρόκτημα εκτρέφονται βιολογικά πρόβατα, βοοειδή, χοίροι και πουλερικά (χήνες, κοτόπουλα, γαλοπούλες). Παρά το υψόμετρο όπου βρίσκεται η Whitmuir Community Farm, κατάφερνει να παράγει ένα ευρύ φάσμα των λαχανικών και φρούτων

Πως επιχειρεί η «Whitmuir Community Farm»?

Η Whitmuir Community Farm διαθέτει

A) ιδιόκτητο κρεοπωλείο, εστιατόριο και παντοπωλείο. Έτσι καταφέρνει να διαθέτει τη παραγωγή της σε κρέας (πρόβειο, χοιρινό, μοσχαρίσιο και κοτόπουλο) και φρούτα και λαχανικά άμεσα στο καταναλωτή

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

Β) Κάνοντας το αγρόκτημα επισκέψιμο για τους πολίτες, καταφέρνει να φέρνει τους πελάτες της σε άμεση επαφή με όλη τη παραγωγή αλλά και τη διάθεση των προϊόντων της.

Γ) διαθέτει ηλεκτρονικό κατάστημα για την εξ αποστάσεως διάθεση των προϊόντων της.

Σκέψεις για το μέλλον της ΚοινΣΕπ «Whitmuir Community Farm»

Το επόμενο στάδιο για την ανάπτυξη της Whitmuir Community Farm είναι η αύξηση των τετραγωνικών της φάρμας και για το σκοπό αυτό βρίσκεται προς αναζήτηση μετόχων.

Επιπλέον η φάρμα θέλει να αυξήσει τον αριθμό σχολείων που την επισκέπτονται μιας και οι μαθητές είναι το μέλλον του πλανήτη μας και η Whitmuir Community Farm ελπίζει πως μέσα από τις εγκαταστάσεις της και το παραγωγικό μοντέλο που εφαρμόζει θα μπορέσει να αφυπνίσει συνειδήσεις.

Για το σκοπό αυτό η Whitmuir Community Farm διατηρεί ένα πλήρως ενημερωμένο και διαδραστικό δικτυακό τόπο.

Επιπλέον, οργανώνει πολλές σχετικές εκδηλώσεις για παιδιά και οικογένειες κύρια αλλά και για κάθε ενδιαφερόμενο.

Η ΚοινΣΕπ έχει ως βασικό στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και η φάρμα να καταστεί ζωντανός χώρος εκμάθησης του να ζει κανείς με τη φύση. Ο εντυπωσιακός αριθμός σχετικών εκδηλώσεων και η ποιότητα αυτών καθώς και η αφοσίωση των μελών της αποδεικνύει τη δέσμευση και την επιτυχία της

<https://www.whitmuirtheorganicplace.co.uk/farm-news>

Whitmuir Community Benefit Society - also known as Whitmuir Community Farm - was formed 3 years ago to explore the option of community ownership. They have the long term aim of developing the farm as a **Living Learning Space** and, with support from the **Climate Challenge Fund**, they manage the 2000m² project on the farm.

Over the last decade over 13,000 people have participated in educational events, talks, walks and courses on the farm. In addition to hosting many school visits and guided tours, we run a 5 day course for teachers entitled **Growing Global Food Citizens**. Over the 5 days teachers learn about: the global food system; the impact of food production on climate change; the importance of animal welfare and the associated dangers of antibiotic use; soil science and health, including the impact of chemical farming on our ecology; and how the food we eat affects our body as well as our planet.

3.3) Κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις με δασικό και τουριστικό αντικείμενο

Η κεντρική ιδέα για τη σύσταση δασικής ΚοινΣΕπ πηγάζει από την ανάγκη προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων από τις τοπικές κοινότητες με παράλληλη δημιουργία δασικής οικονομίας και θέσεων απασχόλησης (δασεργάτες, δασολόγοι, δασοπόνιοι κι άλλες θέσεις που θα δημιουργηθούν από τις δραστηριότητες που θα αναπτυχθούν στις δασικές περιοχές) ώστε να αντιμετωπισθεί και το κοινωνικό πρόβλημα της ανεργίας κι εγκατάλειψης αυτών των περιοχών. Επομένως η κεντρική φιλοσοφία των δασικών ΚοινΣεπ είναι η αειφορική διαχείριση του οικοσυστήματος και η επανεπένδυση του κέρδους σε υπηρεσίες προστασίας και ορθολογικής διαχείρισής του με παράλληλα κοινωνικά οφέλη.

Παράλληλα, οι ΚοινΣΕπ ορεινών περιοχών μπορούν να εστιάσουν στην αξιοποίηση των φυσικών, ιστορικών κ.α. πηγών της περιοχής αναπτύσσοντας τουριστικές δραστηριότητες σε συνδυασμό με την παραγωγή και πώληση αγαθών.

Παρά το γεγονός όμως ότι πολλές ΚοινΣΕπ ξεκινούν με ένα αρκετά ευρύ όραμα, οι περισσότερες τελικά καταλήγουν σε μορφές είτε ιδιαίτερα περιορισμένες (π.χ. η λειτουργία ενός καφέ αντί της λειτουργίας όλου του δασικού χωριού) είτε ακόμη και σε εντελώς διαφορετική προσέγγιση της αρχικής επιχειρηματικής ιδέας.

Πολλές πάλι επιχειρηματικές ιδέες απαιτούν μακροπρόθεσμη προσπάθεια χωρίς άμεσες (οικονομικές ανταποδόσεις). Σε αυτές τις περιπτώσεις υπάρχει μεν το θέμα της οικονομικής υποστήριξης αλλά εάν οι εμπνευστές αντέξουν, το τελικό αποτέλεσμα θα αποτελεί γενικό κοινωνικό όφελος (π.χ. αναδασώσεις περιοχών ή η δημιουργία αληθινών οικολογικών χωριών).

Παρά το γεγονός ότι έχουν δημιουργηθεί άνω των χιλίων κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα και έχει καταγραφεί ένας αξιοσημείωτα μεγάλος αριθμός παρουσιάσεων, ημερίδων, αναγγελιών κ.κ. με αναφορά στην μπλε οικονομία (κατά Gunter Pauli) ή σχετικά μοντέλα κοινωνικής επιχειρηματικότητας που μπορούν να δουλέψουν πολύ καλά, δυστυχώς δεν φαίνεται να έχουν αξιοποιηθεί ορθά ούτε οι υπάρχοντες φυσικοί πόροι, ούτε οι επιχορηγήσεις που έχουν δοθεί στο πλαίσιο ανάπτυξης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση για την Προστασία του Μαινάλου («ΜΑΙΝΑΛΟΝ Κοιν.Σ.Επ.»)

Η «ΜΑΙΝΑΛΟΝ ΚοινΣΕπ» είναι η πρώτη Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση της Πελοποννήσου και η πρώτη δασική Κοιν.Σ.Επ. της Ελλάδας. Ο προβληματισμός της αποτελεσματικής προστασίας του δάσους του Μαινάλου σε συνδυασμό με την ταυτόχρονη εξοικονόμηση δαπανών των κατοίκων της περιοχής για θέρμανση και τη δημιουργία εισοδήματος στον οικισμό της Στεμνίτσας Αρκαδίας, οδήγησε στη δημιουργία της. Συγκεκριμένα, στις 31/7/2012 εγκρίθηκε το καταστατικό της επιχείρησης με επωνυμία «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΜΑΙΝΑΛΟΥ» και διακριτικό τίτλο «ΜΑΙΝΑΛΟΝ ΚΟΙΝ.ΣΕ.Π.» και στα Αγγλικά «WE PROTECT THE FOREST, SOCIAL ENTERPRISE», με σκοπούς:

1. **Προστασία του δάσους του Μαινάλου.**
2. **Συλλογή και επεξεργασία** ξερών ξύλων, κλαδιών και εν γένει **δασικών υλικών** των οποίων επιτρέπεται η απόληψη και χρήση, καθώς και η παραγωγή δασοκομικών προϊόντων, συμπυκνωμάτων ξύλου (pellet) κ.λ.π.
3. Δημιουργία κέντρου περιβαλλοντικής εκπαίδευσης για το δάσος.
4. Διέξοδος στους άνεργους νέους της περιοχής.

Η βασική αρχή και επιδίωξη του σχεδίου είναι η δημιουργία ενός μηχανισμού προστασίας και αειφόρου διαχείρισης του δάσους του Μαινάλου σε συνεργασία με το τοπικό δασαρχείο και τους φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης. Παράλληλα, η κάλυψη των αναγκών θέρμανσης της τοπικής κοινωνίας με το χαμηλότερο δυνατό κόστος και σε ανταγωνιστικές τιμές.

Επομένως η ΚοινΣΕπ από τη δημιουργία της στόχευε στο τριπλό όφελος (περιβαλλοντικό, οικονομικό και κοινωνικό)

Κατά τη δημιουργία της ΚοινΣΕπ ο αρχικός στόχος του επενδυτικού σχεδίου σε πρώτο στάδιο ήταν η κατασκευή μίας μονάδας παραγωγής σύμψηκτων ξύλου (πελλέτες) από δασικά υπολείμματα, τα οποία αποτελούν εστία πυρκαγιάς, αλλά και από τα τμήματα της απολήψιμης ξυλείας που δεν εκμεταλλεύονται οι δασικοί συνεταιρισμοί της

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

περιοχής, και στη συνέχεια, η κατασκευή κέντρου περιβαλλοντικής επιμόρφωσης με σκοπό την ενημέρωση και επιμόρφωση των πολιτών σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και αειφόρου ανάπτυξης.

Η πρόταση αυτή βραβεύτηκε στο 2ο START UP LIVE που έγινε στην Αθήνα την 10/06/2012 με διεθνείς κριτές και η δημοσίευσή της στην εφημερίδα «THE GUARDIAN» έτυχε μεγάλης διεθνούς απήχησης στα sites πράσινης ενέργειας σε όλο τον κόσμο. Το εγχείρημα όμως αντιμετώπισε πάρα πολλά γραφειοκρατικά προβλήματα εξαιτίας του αγνώστου ακόμα αντικειμένου σε πολλές δημόσιες υπηρεσίες και κατά

συνέπεια τη δυσκολία επίλυσης πρακτικών ζητημάτων που θέτει ο νέος νόμος για τις ΚοινΣΕπ.

Ωστόσο η αναζήτηση στο διαδίκτυο δεν αποδεικνύει την πραγματοποίηση των άνω. Σύμφωνα με τις διαδικτυακές πηγές προκύπτει πως τελικά η βασική επιδίωξη της κοινωνικής

συνεταιριστικής επιχείρησης ΜΑΙΝΑΛΟΝ ΚΟΙΝΣΕΠ είναι **η προσέλκυση ειδικών ομάδων επισκεπτών στην ευρύτερη περιοχή του Μαινάλου**, δηλαδή η τουριστική αξιοποίηση του Μαινάλου. Ενδεικτικά, ενώ δεν αναφέρονται ενέργειες δασικής οικονομίας, έχει δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην δημιουργία και προβολή του Menalontrail. Πρόκειται για ένα μονοπάτι για το οποίο εργάστηκε σημαντικό αριθμός εθελοντών. Η γενικότερη ιδέα στρέφεται γύρω από την τουριστική αξιοποίηση και των 9 οικισμών από τους οποίους διέρχεται το μονοπάτι (Στεμνίτσα, Δημητσάνα, Ζυγοβίσι, Ελάτη, Βυτίνα, Νυμφασία, Μαγούλιανα, Βαλτεσινίκο, Λαγκάδια) με στόχο τον τουρισμό πεζοπορίας, φύσης, γαστρονομικό, πολιτιστικό και αθλητικών δραστηριοτήτων (trekking, rafting, κλπ).

Το Μονοπάτι του Μαινάλου (MenalonTrail – www.menalontrail.eu) με δική του ιστοσελίδα (σε αντίθεση με την ΚοινΣΕπ που δεν διαθέτει) αποτελεί από τον Μάιο του 2015 το πρώτο πιστοποιημένο μονοπάτι της χώρας και το δέκατο της Ευρώπης σύμφωνα με το πρότυπο πιστοποίησης πεζοπορικών διαδρομών “Leading Quality Trails – Best of Europe” της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Πεζοπόρων (ERA – European Ramblers Association),

Στο πλαίσιο της ευρύτερης προβολής, η «Μαίναλον Κοιν.Σ.Επ.» υπέβαλε υποψηφιότητα στην σπουδαιότερη διοργάνωση για τον τουρισμό, τα Tourism Awards 2016, με τον

τίτλο «MENALONTRAIL : ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗΝ ΟΡΕΙΝΗ ΑΡΚΑΔΙΑ», στην οποία και κέρδισε το Χάλκινο Βραβείο (δράση: «Τουριστική ανάπτυξη / Συνεισφορά στην εθνική ή τοπική οικονομία»).

ΑΓΚΙΣΤΡΟ ΔΡΑΣΗ ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ

<http://agkistroaction.gr/>

ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ.
ΑΓΚΙΣΤΡΟ ΔΡΑΣΗ

Η ΑΓΚΙΣΤΡΟ ΔΡΑΣΗ ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ. (ΑΜΚΕ Δ00921) είναι μια Κοιν.Σ.Επ. συλλογικού και παραγωγικού σκοπού. Ιδρύθηκε το 2015 και πρόκειται ουσιαστικά για έναν αστικό συνεταιρισμό Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού, που λειτουργεί στο πλαίσιο του **N.4019/2011** για την Κοινωνική Οικονομία με τριμελή διοικούσα επιτροπή. Διοικείται ισότιμα από τα μέλη της και στόχο έχει την προαγωγή του τοπικού και συλλογικού συμφέροντος, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την ανάπτυξη της περιοχής του Αγκίστρου του δήμου Σιντικής, στο βόρειο τμήμα των Σερρών.

Το κέρδος της, που προκύπτει από δράσεις που υλοποιεί, δεν διανέμεται στα μέλη της και διατίθεται ετησίως ως εξής, σύμφωνα με τη νομοθεσία

- 5% για σχηματισμό αποθεματικού
- Έως 35% διανέμεται στους εργαζόμενους ως κίνητρο παραγωγικότητας
- Το υπόλοιπο (τουλάχιστον 60%) διατίθεται για τις δραστηριότητες της επιχείρησης και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας

Η χρηματοδότηση της **Αγκίστρο Δράση Κοιν.Σ.Επ.** στηρίχθηκε :

- Στη συνεταιριστική μερίδα κάθε μέλους.
- Στον ιδιωτικό δανεισμό.
- Στην εθελοντική εργασία.
- Στην επιχορήγηση από το πρόγραμμα Leader –για αγορά εξοπλισμού- με 50% ίδια συμμετοχή

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

Το Άγκιστρο είναι ένα μικρό χωριό 300 κατοίκων δίπλα στα ελληνο-βουλγαρικά σύνορα και αποτελεί σήμερα σημαντικό εναλλακτικό προορισμό στην Βόρεια Ελλάδα, λόγω των Ιαματικών Πηγών και του Βυζαντινού Λουτρού που υπάρχουν. Μόνο το 2015 οι διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχεία και στους ξενώνες του χωριού, ξεπέρασαν τις 40.000.

Από τους βασικούς στόχους της Άγκιστρο Δράση Κοιν.Σ.Επ., είναι η προώθηση του εναλλακτικού (φυσιολατρικού και ιστορικού τουρισμού) στην περιοχή του Αγκίστρου, και γενικότερα στο Β.Α. τμήμα του δήμου Σιντικής, που χαρακτηρίζεται από την έντονη φύση και την πλούσια ιστορία Στο πλαίσιο αυτό, λειτουργεί από τον Δεκέμβριο του 2015 το Γραφείο Εναλλακτικού Τουρισμού «Agkistro Action» προσφέροντας στους επισκέπτες του χωριού –και όχι μόνο- εναλλακτικές δράσεις (ποδηλασία, πεζοπορία, κανό-καγιάκ, gappel, τοξοβολία κλπ).

Ιδιαίτερα όσο αφορά στον ιστορικό τουρισμό, η ΚοιΣΕπ είναι το πρώτο Γραφείο στην Ελλάδα που πραγματοποιεί οργανωμένες περιηγήσεις στα παροπλισμένα οχυρά της Γραμμής Μεταξά (ΡΟΥΠΕΛ, ΚΑΡΑΤΑΣ, ΚΑΛΗ). Μάλιστα θα μετατρέψει το συγκρότημα Καρατάς σε ιστορικό θεματικό πάρκο.

Με μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα ιστοσελίδα, δυναμικό πρόγραμμα κι επιχειρηματική σκέψη, η ΚοινΣΕΠ φαίνεται να έχει πάρει πολύ σοβαρά τον ρόλο της στο επιχειρηματικό – κοινωνικό περιβάλλον της ιδιαίτερα ευάλωτης περιοχής.

Κρίνεται πως είναι μια ΚοιΝεπ η οποία με ορθολογική υποστήριξη (κι όχι μόνον οικονομική) θα μπορέσει να δημιουργήσει εισροή τουριστών και να κινητοποιήσει και άλλες κοινωνικές δραστηριότητες στην περιοχή.

Το "Αγνάντι της λίμνης Βεγορίτιδας"

http://maniakinaturalfarming.blogspot.gr/p/blog-page_5304.html

Η συγκεκριμένη ΚοινΣΕπ δεν αποτελεί δασική ΚοινΣΕπ αλλά μπορεί να θεωρηθεί ως προσπάθεια μετάβασης ενός αγροτικού βιότοπου με αρκετά προβλήματα οικολογικής φύσεως σε ένα οικολογικό χωριό. –πρότυπο αειφορίας.

Το Αγνάντι βρίσκεται στην πλαγιά του βουνού Προφήτη Ηλία, σε άμεση επικοινωνία και γειτονιά με το παραδοσιακό χωριό Μανιάκι, περιτριγυρισμένο από τους ορεινούς όγκους του Βέρμιου και του Καϊμακτσαλάν και με θέα την πανέμορφη λίμνη Βεγορίτιδα που προστατεύεται από την Natura 2000 (Δήμος Αμνηταίου).

Οι κάτοικοί του ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία και παράγουν ροδάκινα, μήλα, καλαμπόκι, διάφορα οπωροκηπευτικά και φυσικά τα φασόλια και τις φημισμένες πιπεριές ποικιλίας Φλωρίνης.

Το 1998 ο Masanobu Fukuoka με τη βοήθεια του βιοκαλλιεργητή Παναγιώτη Μανίκη, πολλών οικολογικών οργανώσεων και φυσικά των κατοίκων των χωριού, έκανε την πρώτη σπορά με σβώλους. Αξίζει να σημειωθεί ότι με απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου και της Νομαρχίας Φλώρινας απαγορεύτηκε η πρόσβαση αιγοπροβάτων στο βουνό του Προφήτη Ηλία, με συνέπεια την αύξηση της χλωρίδας και της πανίδας.

Με την μέθοδο φυσικής καλλιέργειας του Fukuoka μπορούμε να δημιουργήσουμε αγροκτήματα, να αναβλαστήσουμε άγονους λόφους και βουνά να πρασινίσουμε τις ερήμους και να μετατρέψουμε τη γη σε παράδεισο τυλίγοντας σπόρους μέσα σε σβώλους από αργιλόχωμα και σπέρνοντας μια μεγάλη ποικιλία από εκατό και πλέον είδη σπόρων από οπωροφόρα και δασικά δέντρα, λαχανικά, σιτηρά και φυτά χλωρής λίπανσης πριν αρχίσει η περίοδος των βροχών (άνοιξη-φθινόπωρο). Για να λύσουμε ταυτόχρονα το

πρόβλημα της διάβρωσης του εδάφους, της βελτίωσης της γονιμότητας, το πρόβλημα των ασθενειών και των προσβολών από έντομα, το κλειδί είναι η σπορά μεγάλης ποικιλίας φυτών.

Η ΚοινΣΕπ ιδρύθηκε το από 5 μέλη και δύο συμβούλους το 2012. Ανέλαβε ένα αρκετά δύσκολο και χρονοβόρο έργο με αρκετές δενδροφυτεύσεις, διαχείριση των υδάτων, δημιουργία ανεμοφράχτη και παράλληλα καλλιέργεια της κουλτούρας ώστε να ενστερνισθεί κυρίως η νέα γενιά τον οικολογικό τρόπο σκέψης και ζωής.

Αξίζει να σημειωθεί ότι πρόκειται για « βρώσιμο δάσος» με θάμνους και βότανα, καστανιές, καρυδιές κ.α.

3.4) Κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις με ιατρικό αντικείμενο

Γαληνός

Η Κοιν.Σ.Επ «ΓΑΛΗΝΟΣ» συστάθηκε τον Ιούνιο 2012 σύμφωνα με το ν. 4019/11 και έχει ΑΜ Γ00022. Είναι συνεταιρισμός κοινωνικής φροντίδας. Ασχολείται με την 1^οβαθμια φροντίδα υγείας και η σύνθεση της έχει την δυνατότητα να προσφέρει κοινωνικές υπηρεσίες σε ευπαθείς ομάδες. Δραστηριοποιείται στην Καβάλα και ήδη εκπονεί δράση ιατρικών υπηρεσιών με το Δήμο Καβάλας.

Τα καινοτόμα επιχειρησιακά προγράμματα που εφαρμόζει στόχο έχουν την δωρεάν παροχή υπηρεσιών υγείας σε όλους τους κατοίκους της Καβάλας και την δωρεάν κοινωνική μέριμνα σε ΑμΕΑ, άτομα με Alzheimer, καρκινοπαθείς, άτομα που δεν αυτοεξυπηρετούνται κ.α. Πλαισιώνεται από επιμέρους ομάδες (ενδεικτικά αναφέρονται)

- Ιατρών
- Νοσηλευτών
- Κοιν. Λειτουργών
- Φαρμακοποιών

που συντονίζονται από τη Διοικούσα Επιτροπή.

Ως διαδικτυακή υπηρεσία πληροφόρησης για τα φάρμακα ανθρώπινης χρήσης, προσφέρει στον επιστήμονα - πάροχο υπηρεσιών Υγείας εργαλεία νέα τεχνολογίας για

τη λήψη καλύτερων αποφάσεων φαρμακοθεραπείας. Αριθμώντας 16.500 επισκέψεις ημερησίως και 1.500.000 μοναδικούς επισκέπτες εντός του 2013, είναι ο δημοφιλέστερος ελληνικός προορισμός για τα φάρμακα.

COOPerativa de TRABAJO de la SALUD "JUNIN Ltda."

<http://www.recuperadasdoc.com.ar/descripciones/junin.htm>

Ένα παράδειγμα ΚοινΣΕπ στο χώρο της υγείας είναι αυτό της πόλης Cordoba, όπου δύο οργανώσεις αυτοβοήθειας της κοινωνικής / αλληλέγγυας οικονομίας δημιούργησαν ένα νέο τρόπο παροχής υγειονομικής περίθαλψης, που βασίσθηκε στην κινητοποίηση της τοπικής κοινότητας και στην αυτο-υποστήριξη.

Πρόκειται για την «ΚοινΣεπ Junin» και το «Λαϊκό Κίνημα της γειτονιάς Boulevares», που ανέκτησαν μία ιδιωτική κλινική, της οποίας οι

ιδιοκτήτες λόγω της κρίσης μετανάστευσαν στο εξωτερικό αφήνοντας στο δρόμο τους εργαζόμενους και τους ασθενείς της περιοχής χωρίς περίθαλψη. Οι άνεργοι οργανώθηκαν, ανέκτησαν την κλινική με δικά τους μέσα και σχημάτισαν ένα συνεταιρισμό για να συνεχισθεί η παροχή υγειονομικής περίθαλψης. Το Λαϊκό Κίνημα της γειτονιάς Boulevares, που αρχικό στόχο είχε κυρίως την αντιμετώπιση της αύξησης της εγκληματικότητας, που προκύπτει από την αύξηση της αστικής φτώχειας, εξελίχθηκε σε εθελοντικό κίνημα αντιμετώπισης της φτώχειας μέσω διαφόρων δραστηριοτήτων (σίτιση, πωλήσεις μεταχειρισμένων ενδυμάτων, ιατρικούς ελέγχους) και γενικότερα προσφορά παροχής υπηρεσιών στο εσωτερικό της «γειτονιάς». Η μεθοδολογία, που χρησιμοποιήθηκε βασίσθηκε στις αρχές της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας οικονομίας και εφαρμόστηκαν στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης ως έναν καινοτόμο τρόπο της αυτο-υποστήριξης.

Το αποτέλεσμα είναι ελπιδοφόρο, η «ΚοινΣεπ Junin» παρέχει σήμερα ένα ευρύ φάσμα εξειδικευμένων υπηρεσιών (παιδιατρική, γαστρεντερολογία, αιματολογία, νευρολογία, καρδιολογία, δερματολογία, πλαστική χειρουργική, ουρολογία, γυναικολογία, ψυχιατρική, ανοσολογία, γενική χειρουργική και οφθαλμολογία). Ο τρόπος που γίνεται η διαχείριση της κλινικής δημιουργεί μία πολύ ανθρώπινη προσέγγιση, που γίνεται αντιληπτή από τους ασθενείς, η δε διοίκηση της κλινικής

Π.Ε. 3 «Εκπαίδευση/κατάρτιση/υποστήριξη για την Κ.Ε.»

Junin, με βάση τις συνεταιριστικές αρχές, δεν παράγει μόνο αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας, αλλά δημιουργεί και κίνητρα λόγω της ένταξης όλων των εργαζομένων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και τη διοίκηση της κλινικής.

Έτσι, η υγειονομική περίθαλψη είναι προσβάσιμη και προσιτή, ιδιαίτερα για τους ανθρώπους που έρχονται από τη γειτονιά Boulevares και τα περίχωρά της. Το κόστος των υπηρεσιών είναι πολύ χαμηλότερο σε σύγκριση με τον ιδιωτικό τομέα της υγείας, ώστε ακόμη και οι πιο περιθωριοποιημένες ομάδες μπορούν να αντέξουν οικονομικά να πληρώσουν για αυτό. Η προσέγγιση του εγχειρήματος αυτού και από τους ασθενείς είναι πολύ ενθαρρυντική και πολύτιμη. **Οι ασθενείς εκτιμούν την εθελοντική εργασία, που έγινε από τους εκπροσώπους της Κίνησης Πολιτών,** που διαχειρίζονται το ιατρικό κέντρο. Οι εκπρόσωποι συμμετέχουν επίσης σε άλλες εμπορικές δραστηριότητες (πώληση τροφίμων και μεταχειρισμένων ειδών) προκειμένου να χρηματοδοτηθεί το ιατρικό κέντρο αυτόνομα, ενώ παράλληλα με κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, προσπαθούν να κινητοποιήσουν την κοινότητα και αναζητούν τις ευάλωτες εκείνες ομάδες, που χρειάζονται μεγαλύτερη βοήθεια.

ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

European Commission (2014). A map of social enterprises and their eco-systems in Europe Executive Summary.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2149>

European Commission (2011). Social Business Initiative

http://ec.europa.eu/internal_market/social_business/docs/COM2011_682_en.pdf

[1] <https://www.barefootcollege.org/>

[2] <http://www.grameen.com/>

[3] Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Περιφερειακής Ανάπτυξης www.diktio-kapa.dos.

[4] <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/agrotourism/agricultural-association>

[5] <http://koinsep.org/>

<http://www.ypaithros.gr/oi-syntrofies-sta-ampelakia/>

<http://blogthea.gr/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1/57670-85.html>

«Προοπτικές Απασχόλησης στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας», Χρυσάκης, Ζιώμας, Καραμητοπούλου, Χατζαντώνης, Εκδόσεις Σάκκουλα – Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, 2002.

«Κοινωνική Επιχείρηση: Νέος Θεσμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης - Προοπτικές και Συμβολή στην Τοπική Αυτοδιοίκηση», Αποστολούδη Ευαγγελία, Αθήνα, 2011.

<http://www.socialactivism.gr/index.php/koinoniki-oikonomia/17-2012-10-11-18-56-12>